

"ושבתתי אני את השמחה זו שמחה של מצוה, ולשמחה מה זו עושה זו שמחה שאינה של מצוה"
(עין אי"ה שבת חלא א' עמ' 118, פסקה צ"ח)

ההתנהגות בדבר הנטיות הטבעיות של האדם ע"פ דרכי הצדק המוסר והתורה, אפשר שיפלו בהם שני מיני טעיות רחוקות זו מזו בקצוותיהן, שהרי האדם כמו שהוא נולד בטבעו הפרוע וְעיר פרא אדם יולד"י צריך הוא להכשר ותיקון בנטיותיו והדרכתו. אמנם ההכשר והתיקון צריך להיות לא להדריכו ההיפוך ממה שהוא עליו מוטבע, כי בזה לא יצליח, כ"א לחקור בחכמה את המטרה השכליית של הנטיות הטבעיות שבו, ולהעמידן במערכת הנהגתן לא ע"פ פראותן הטבעית כ"א ע"פ המטרה של החכמה והצדק שלמענם נוצרו. נמצא שמי שמסתכל בגריעותן של הנטיות הטבעיות שבאדם כשהן הולכות ע"פ הטבע הגס, ובעבור זה הוא מתקצף עליהן להעביר עליהן את הדרך ולהנהיג את נפשו, או את נפשות זולתו, ע"פ דרך שכל שהיא הפוכה מהנטיות הטבעיות, ודאי לא יצליח. אמנם גם הטועה ואומר, מאחר שאי אפשר להנהיג את האדם באורח הפוך מטבע נפשו, ע"כ יבור לו דרך הנהגה רק ע"פ עצם הטבע של הנטיות הנפשיות כמו שהן, דרך זר כזה הוא רשע כסל ומביא לדרכי מות, וטוב לפני האלהים ימלט ממנו. רק צריך להכיר בדעת וחכמה את אמתיות הנטיות הטבעיות של האדם ולהעלות אותן שיתנהגו ע"פ תכונתן, לא מצד הנטייה הטבעית השפלה כ"א לכוון אותן ע"פ תכליתן, שתכלית המצאן באדם היא בשביל התעודות המושכלות שלהן. ע"כ רק אז יתמלאו הנטיות בצ'ב'יונן האנושי, כשיהיו שתולות ע"פ דרכי הצדק האלהי והיושר התורני. השמחה היא אחת מהנטיות הטבעיות לאדם, האדם הבריא בנפשו וגופו יהיה תמיד עלז ושמח, וזאת היא הצורה הטבעית של הנפש הבריאה. אמנם הציור הפנימי של השמחה הטבעית, כל זמן שהיא עומדת רק בשפלותה הטבעית היא בנויה על דברים כ"כ דמיוניים, עד שבהגיע בהם יד השכל ילכו תמסוהיו כלא היו, והשמחה תהפך לתוגה. כי כל הציורים הנכנסים בנפש האדם בטבעו הפראי שאומר לו לבו לשמח בעבורם, אינם כדאי כלל לשמח בהם. השמחה הגסה של מלאת ספק התשוקות המורגשות, לא ימלאו את נפש האדם באמת, ואחריתן תבא מפח נפש, כי סוף כל סוף הלא יעמוד האדם על השקר והתוהו שיש בהן. אמנם לא מפני זה נוכל להפוך את המציאות לאין, ולהכחיש בטבע השמחה שהיא מתנת אלהים לנפש האנושית, כ"א אנו צריכים לקחת את הנטייה הבריאה הזאת ולמלאותה בציורים האמיתיים, ולהודיע לנפש את מטרת נטייה זאת למען תחת היותה נשענת לפי הטבע הפראי על יסודות דמיונות שוא, תהיה מיוסדת על אדני אמת ודברים הקיימים לעד. ותחת השמחה שאינה של מצוה, הטבעית בנפש האנושית שלא עלתה במעלות התורה והמוסר, לא יעביר האדם ממנה את הנטייה הזאת, רק את הצהלה והשמחה הילדותית יקח עמו בעצם תמותה, (כ"א) 'רק' יבור לו את התעודה השכלית שלה, שהיא השמחה של מצוה, השמחה בהשגת האמת, בדעת ד' ותורתו, בשמחת הנפש לעשות צדק ומשרים, ולמלא את כל החובות התוריות והשכליות המוטלות עליו במעשה ובשכל, בשמחה וטוב לב, שאז אחרית ותקוה גדולה נשקפת לשמחתו הטבעית, ורק אז בהיותה מתחברת אל התכונה השכלית תעמוד על עצם טבעה. ע"כ אמר "ושבתתי אני את השמחה", כלומר השמחה הידועה והטבעית לאדם בעצם טבעו הילדותי, הנני משבחה שהיא ראויה להשאר חיה וערה בטבעו של אדם ועומק נפשו, אחרי כל עליותיו בחכמה ובחסידות, במוסר וצדק. אמנם לשמחה כזאת שמחה של מצוה, הנטייה הטבעית כשמתחברת אל היושר השכלי וההגיוני ראויה היא לשבח. אבל כשהטבע ישאר בשפלותו, ורק ע"פ רגשותיו העיוריים ישים דרכו בחיים, הלא לא יקום לאורך ימים, כי החיים והשכל יטפחו על פניו ויאמרו לו וְלשמחה מה זו עושה", החשבון שעליו נוסדה הצהלה הילדותית הלא הוא כולו שקר ותוהו, הדבר הנוצץ מרחוק ממראה עליזת החיים החיצונית יאמת הבירור האמיתי את שקרו. א"כ " לשמחה מה זו עושה". אלא על מה הנטייה העדינה והנחמדה הטבעית הזאת עומדת באדם, כ"א להעמידה על יסודה הנכון, על יסוד שמחה של מצוה שהיא ראויה להיות דבקה עם האדם תמיד כל ימי חייו. "ואני בד' אעלוזה אגילה באלהי ישעי". שמחת ההשגה השכלית, שמחת ההדרכה המוסרית בנטיות מדותיו הפנימיות לצד הטוב והחסד המתבאר בדרכה של תורה, שמחת המעשה בעשיית כל המצות השכליות והשמעיות שמכילות מטרות קדושות נצחיות ונשגבות, שהמה ראויות להטביע את החותם של השמחה הטבעית על החיים באמת, "ישמח לב מבקשי ד'".